

SANDRO BOTTICELLI: DANTE IN BEATRICE
NA ČETRTEM NEBESU (SOLNCU).

»Zahvali Solncu angelov se živo,
dó Beatrice, »ki te je vodilo
v to vidno solnce sém ták milostivo!«
Raj, X, 52–54.

Tisti krogi lučie, ki obdajajo Beatrice in
Danteja, so venci blaženih duhov, in sicer
samih učencikov, ki so s svojim naukom in
zgledom svetili Cerkvi; tako so v prvem
vencu: sv. Tomaž Akv., sv. Frančišek As.,
sv. Dominik itd.

DANTE ALIGHIERI: LA DIVINA COMMEDIA. PREVEL IN RAZLOŽIL J. D.

III. del: RAJ.

Spev XXXIII.

Končno, ko je sv. Bernard, ta mož svetega pre-
mišljevanja, razkazal vso Rajsko rožo, t. j. sedeže
svetnikov, pozove Danteja, naj dvigne pogled
kvišku k prestolu Boga samega. Ker pa je pesniku,
potujočemu še v umrljivem telesu, potrebna po-
sebna milost za to gledanje božje, se svetnik obrne
z iskreno molitvijo k Materi božji. S to mo-
litvijo se spev prične.

V prvih sedmih tercinah (1–21) je prekrasno
izražena skoro vsa dogma o Mariji, se v
čudovitih antitezah naštevajo vse njene prednosti,
ki jih ima pred vsemi angeli in svetniki, sploh,
pred vsem stvarstvom, zlasti pa prednost, da je
srednica vseh milosti.

Katoliškemu (kakor tudi pravoslavnemu) kri-
stjanu je vse, kar se tu Materi božji pripisuje,
znano in skoro ne potrebuje nobene razlage. Ker
je Sin božji Bog-človek, je Marija njegova mati,
obenem pa hči. »Od vekov cilj...«, t. j. Bog je
od vekov sklenil in določil Marijo kot cilj, h kate-
remu je vodil, kateremu je podredil vso zgodo-
vino človeštva. Prva tercina (1–3) je kakor na-
trpana najveličastnejših antitez, ki si jih sploh
človek misliti more; antiteza je tudi v tretji
vrstici: večnost — pa človeštva zgodovina. Torej
v treh vrsticah štiri antiteze. V izvirniku se
glasi ta tercina:

»Vergine Madre, figlia del tuo Figlio,
umile ed alta più che creatura,
termine fisso d'eterno consiglio!«

V »Času«, l. 1914, str. 474., jo je dr. Aleš Ušeničnik
tako-le prevedel:

»Devica Mati, Sinu hči, prelepa,
ponižna in visoka nad stvari ti,
zamisel večna božjega ti sklepa!«

Glede besed »figlia del tuo Figlio« dr. A. U. po
pravici trdi, da jih v neromanskih jezikih ni mo-
goče v vsej lepoti izraziti! V drugi tercini (vv.
4–6) imamo že peto antitezo, istotako veličastno:
Stvarnika je rodila — stvar! — V. 7 »V telesu
Tvojem...«, t. j. z učlovečenjem se je ljubezen
božja do ljudi, takorekoč ugasla po Adamovem
grehu, znova vžgala; in iz tega ognja (»sijanja«)
so se vnmale vse brezštevne milosti, ki so bu-
dile v človeških sreih gorečnost za čast božjo in
s tem dvignile nebroj otrok človeških v Rajsko
rožo.

Ko je tako v prvi polovici molitve naštel vse
prednosti Marijine, skoro kakor ad captandam
benevolentiam, jo v drugi polovici prosi za svo-
jega varovanja, in sicer najprej, da bi se
mogel, ko je prebrodil muke Pekla, trpljenje Vie
in vse radosti Raja ter videl usodo duš takó po-
drobno (»ad una ad una«), povzpeti zdaj še do
Vira vse blaženosti (»l'Ultima Salute«), da bi
gledal vsaj za hip Boga iz obličja v obličje (visio
beatifica), in drugič, naj bi nebes Kraljica
ohranila pesnika, ko se vrne s te mistične poti,
stanovitnega do konca; saj prosi zanj tudi
Beatrice. Vv. 22–39.

To je torej sloveča molitev k Materi božji, poleg
speva V. Pekla (Frančiška Riminska) in speva
XXXIII. Pekla (grof Ugolino) po mnenju danto-
logov najlepše mesto v Divini Commedii. Moli jo
sicer sv. Bernard, v resnici pa se je vsa utrgala iz
prsi pesniku, ki je, kakor sam (Par. XXIII, 88 do
89) pravi, pozdravljal Marijo zjutraj in zvečer.

Uspeh molitve? Marija je med molitvijo imela
svoje mile oči, Očetu ták ljube, od Sina ták
spoštovane, v sv. Bernarda uprte, dokaz, da ji
je prav, če jo prosimo; nato jih je uprla v Boga.
Vv. 40–45.

Pesnik je na cilju vseh svojih želj, zatopljen
v gledanje Praluči, Žarka, Resnice, toda to vi-
denje je za človeški jezik nedopovedljivo. Vv.
46 do 57.

Vizija (zamaknjenje) je sicer — pravi pesnik —
minila, ostala pa je v srcu sladkost ob spominu
nanjo. Dve prispodobni naj bi nam to dejstvo osvet-
ljevali: prijetni občutek po lepih sanjah ter lepota
travnikov, ko je skopnel sneg; tretja prispodoba
(o kumejski Sibili) pa naj nam predočuje, kako
naglo se je vse razpršilo. (O kum. Sibili pripo-
veduje Vergilij v Eneidi, III. 445 nsl., da je v
svoji votlini vprav urejevala lističe s svojimi
prerokbami, ko je zapihal veter ter nekaj listov
odnesel, druge pa zmešal, in da se Sibila potem
ni več brigala za ureditev prerokb, poslej ne-
umljivih.) Vv. 58–66.

Pesnik pa vendarle želi vsaj nekaj tegà pove-
dati, kar je videl; odtod njegov vzklík v vv. 67–75!
Preden nam prične pripovedovati, kaj je videl v
svojem najvišjem zamaknjenju, se pesnik še
enkrat hvaležno spomni preobilne milosti božje.